

Jeremia 7,23-28 / Romeinen 12,1-8

30 augustus 2020

Ds. Bert Schüssler

Soms lijkt een vakantie een onvermoede, eerst nog amusante interessante, maar gaandeweg ongemakkelijke confrontatie met het verleden te worden.

Met het verleden van onze cultuur.

Met het verleden van mijn kerkgeschiedenis.

Met het heden van mijn eigen ik.

Opgelucht haal ik daarom vandaag adem bij de eenvoud van de concrete aanwijzingen van de apostel Paulus in zijn brief aan de jonge geloofsgemeenschap van de wereldstad, centrum van het Romeinse Rijk, Rome.

Want ik raakte op vakantie bijna de greep kwijt op de verhouding tussen kloosters, kastelen, abten, koningen, verleden tijd, èn, mijn eigen rol, houding, opstelling, mening, uittingsvormen, omgangsvormen en denken - als een nietige vlo op aarde, die van de ene actualiteit naar de andere springt; - als een schurende zandkorrel, meegespoeld met de stroom van de tijd onder een weergaloze nachtelijke sterrenhemel; - als groene grasspriet in het woud waar je door de bomen het bos niet meer ziet; - als mens onder de mensen, een van die velen sinds onze soort 200.000 jaar geleden het beeld van planeet aarde begon te bepalen; als kind van God.
'Ik heb je bij je naam genoemd'.

Ik ben gekend.

Binnen het bereik van Gods liefde,

binnen de aandacht van Jezus ontferming,

binnen de leefkracht van de Geest.

Toon en Helga, Elly en Martin, kijkers, luisteraars en aanwezigen, Paulus brengt alle grootsheid, alles waar we geen invloed op hebben, alle complexiteit, alle onmacht die ons bespringen kan terug tot waar we wèl invloed op hebben: ons eigen leven.

Onze eigen manier van doen,
waarmee we op de plaats waar we zijn,
in het gesprek dat we voeren,
in de aandacht die we geven,
in de muziek die we maken,
in de woorden die we spreken,
in de handen die we uitstrekken,
in de stappen die we zetten,
in de liefde die we uiten,
een verschil maken kunnen.

'Je moet je niet aanpassen aan de wereld ...',
zegt hij die de centra van de toenmalige macht
(Rome), van de filosofie (Athene), de
bedrijvigheid en de lichte zeden van de
havenstad (Korinthe) en de spirituele hype van
Artemis (Efeze) bezoekt.

Hij wist wat er speelde, hoe er geleefd werd.

Geen wereldmijding dus.

Blijf bij, let op!

Lees Trouw en Telegraaf,

kijk Zomergasten en Hart van Nederland,

volg de Tour de France en het Kamerdebat.

Weet wat er speelt.

Kijk wat Poetin doet, hoor wat Trump zegt en stel
vragen, ongemakkelijke vragen.

Denk dwars, denk anders.

Langs de lijnen van de menselijkheid.

Weet hoe groot de uitersten soms zijn.

Weet wat mensen drijft.

En onderga een metamorfose door op een
nieuwe manier te gaan denken.
Ontdek wat God van je wil,
wat goed is, wat volmaakt is en God plezier doet.

In één zin komt het hier op neer:
Goed mens zijn.
Of, zoals de profeet Micha het zei:
"Er is jou, mens gezegd wat goed is, je weet wat
de HEER van je wil: niets anders dan recht te
doen, trouw te betrachten en nederig de weg te
gaan van je God". (Micha 6,8)

U zult mij vragen 'dominee, hoe was uw
vakantie?'
Wel, ik zal het u vertellen.
Houd u vast aan de takken van de bomen!
Het was wijn en kaas,
kind en kleinkind,
heet en warm.

Het was neerstrijken in Bourgondië.
Op weg daarnaartoe, uit de podcast van Bart van
Loo (VRT Radio Klara), alles leren over de Bourgondiërs:
hun maaltijden, hun vaten Beaune;
de invloed van Filips de Stoute tot Karel de
Stoute op de Lage Landen;
het wapengekletter van ridders en een 100-jarige
oorlog.
De Bourgondiërs: opkomen, rijzen en verzinken;
macht en grandeur.

Het was neerstrijken in een stadje van 191
inwoners met een kasteelkerk uit 1100.
Het kasteel is verdwenen, de kerk staat en nog.
Op zondagen gaan mensen ter mis. Zo ook
vandaag. Zingen met mondmasker op.
Hoe die kerk daar kwam?
Wel, de kasteelheer ging in 1096 op 1ste
kruistocht en zwoer de plechtige eed, dat,

wanneer hij levend terugkomen zou, hij een kapel bouwen zou.

Hij kwam terug en deed wat hij gezegd had.

En, omdat we toch op steenworp afstand waren, een bezoek aan het oogverblindende Vézelay.

Daar staat, op een heuvel, een prachtige abdijkerk staat uit 1096 – het jaar van?

U raadt het al: de 1ste kruistocht.

De abdij waar de grote mysticus uit de middeleeuwen, Bernard van Clairvaux, die de macht van de adel op de kerk wist in te perken, die de paus adviseerde, die terug wilde, en ging, naar de pure kloosterregels van Benedictus, te weten: 'gehoorzaamheid, kuisheid en armoede', die de hoogste vader werd van de cisterciënzer orde.

Deze grootheid, deze Bernard riep daar, op die berg van Vézelay, in de abdijkerk, op tot een 2de kruistocht, nadat de 1ste op het allerlaatste moment op een nederlaag uitliep bij de Turkse stad Sanlyurfa, het toenmalige Edessa.

Ziet u het voor u?

De mysticus, de man die streefde naar het aanschouwen van de ware goddelijke waarheid dat 'God Licht is', de charismatische abt die mensen vurig opriep in de naam van het kruis, op weg naar Jeruzalem, het zwaard te trekken tegen alles en iedereen die anders is of anders denkt. Met als bonus van de paus, op voorhand: vergiffenis voor iedere gepleegde doodslag.

Ja, ik zag het voor mij.

En ik zag nog meer.

Ik zag dat er in totaal negen kruistochten geweest zijn.

Ik zag dat joodse gemeenschappen op weg naar het heilige land uitgemoord werden.

Ik zag moslims die vermoord werden.

En ik zag christenen in Klein Azië, het huidige Turkije, waar Paulus ooit succesvol het Evangelie verkondigde, die vermoord werden door geloofsgenoten uit het westen die slechts dit onderscheid hanteerden: anders dan wij.

‘In de naam van het kruis, trek het zwaard!’

Ook bezochten we de abdij van Fontenay, ook al om te hoek van waar wij zaten.

Fontanay, gesticht, gebouwd door de ons inmiddels bekende Bernard.

Fontenay, waar hij zich tenslotte verduisterd terugtrok nadat hij gehoord had van het debacle van de 2de kruistocht, waartoe hij zelf zo vurig opgeroepen had.

Bourgondië betreden is teruggaan in de tijd.

Wel 1000 jaar.

Met, als de avond valt, Pinot Noire en Époisses.

Daar is het iedere ochtend croissants halen en steeds weer dat monument passeren.

Waarop je de namen leest van jonge mannen.

Uit de Frans–Duitse oorlog (1870-1871), met z’n vernederende vrede.

Uit de Eerste Wereldoorlog, met z’n vernederende vrede.

Zoveel namen.

In ieder dorp, iedere stad.

Namen, doden, namen.

Abten, abdijen, kerken en kapellen.

Koningen en pausen, kastelen en burchten.

Vermenging van macht en religie,

van kerk en staat,

van ego en waanzin.

Teruggaan in de tijd,
het zette mij aan tot het stellen van vragen,
het zoeken van antwoorden,
het speuren naar verbanden,
en het vastlopen in wat mijn geest niet bevatten
kan. Zoveel lijden, zoveel geweld, zoveel
fanatisme.

U zult zeggen:

maar dat weten we toch al zo lang!

En u heeft gelijk!

Wij weten het.

En ik weet dat ik daar niets aan doen kan.

En ik weet dat ook vandaag de grootspraak uit
witte huizen en over rode pleinen schalt.

Dat kruizen kruisraketten geworden zijn,
fundamentalisten zomaar extremisten worden,

en feiten met zoveel alternatieve feiten omfloerst
worden dat de waarheid ten grave gedragen
worden kan.

Wie weet nog hoe het moet?

Micha weet het.

“Er is jou, mens gezegd wat goed is,

je weet wat de HEER van je wil:

niets anders dan recht te doen,

trouw te betrachten

en nederig de weg te gaan van je God”. (Micha 6,8)

Daarom hameren en jammeren de profeten.

Laat Jeremia van zich horen, in zijn dagen.

Ze hadden de pest aan hem.

‘Koppig zijn jullie, en boosaardig.

Jullie volgen je eigen plannen.

Jullie keren je van mij af’, zegt de woordvoerder
van de Ene die Micha influisterde wat goed is.

Die Paulus ingaf waar het op aankomt.
Ben je goed in profeten: spreek!
Ben je goed in mensen bij te staan: sta bij!
Ben je goed in onderwijzen: leer ons!
Ben je goed in troosten: troost, troost!
Ben je goed in weggeven: geef zonder bijbedoeling.
Ben je goed in leidinggeven: doe dat blijmoedig!

Maak dat offer.

Verrassend dat Paulus dat woord gebruikt.

Of eigenlijk: eerlijk het uit zijn mond te horen.

Een offer.

Paulus, uit het boek van Fik Meijer een beetje
kennende, kwam zichzelf ook nogal eens tegen.

'Goed mens zijn' kost je wat.

Daar moet je je best voor doen.

Natuurtalenten uitgezonderd.

Maar de meesten van ons...

Een inspanning, een goede wil,

een goed voornemen,
de durf het anders te doen,
het lef de eenvoud van de menswaardigheid te
kiezen.

Vraagt soms nogal wat.

Paulus raadt zijn beminde gelovigen in Rome aan:
Onderga een metamorfose door op een nieuwe
manier te gaan denken.

Dank je wel Paulus.

Dat helpt.

Want zo wordt al het 'veel te grote' voor mij weer
teruggebracht tot voor mij hanteerbare en
werkbare proporties.

Mijn straat, mijn naasten, mijn kerk, mijn stad,
mijn dorp, mijn land.

Mijn eigen denken.

Mijn eigen spreken.

Mijn doen, mijn laten.

Mijn gezindheid vernieuwen.

Het rappèl van Paulus, de herhaalde roep van de profeten, de wenk van Jezus.

Bourgondië.

En als we daar dan toch zijn:

natuurlijk een bezoek aan Taize!

Nieuwe tijden, nieuwe kloosterorde, nieuwe generatie jonge mensen op zoek naar het mysterie van het Licht en Leven.

'Jésus le Christ', zingen zij,

gezet op een betonnen vloer,

1.5 meter uit elkaar,

met mondmasker op:

'lumiére interieure ...'.

'Jezus u bent, het licht in ons leven.

Laat nimmer toe dat het duister tot mij spreekt.'

In begon mijn verkondiging met deze zin:

'Soms lijkt een vakantie een onvermoede, eerst nog amusante interessante, maar gaandeweg ongemakkelijke confrontatie met het verleden', tot een pensioengerechtigd mens een nieuwe generatie ziet en weet:

'De meeste mensen deugen'. (Rutger Bregman)

Moge het zo zijn. Amen.